

Lunds Universitet
Enheten för medie- och kommunikationsvetenskap

MKV A21:4
B-uppsats
Vårterminen 2010

Nöffin' but an ordinary flu?

**-En granskande studie av
Aftonbladet och Svenska Dagbladets
svininfluensarapportering**

1

Av: Sebastian Dahl och Philip Ohlsson
Handledare: Veselinka Möllerström
Examinatorer: Sara von Platen (KA), Tobias Linné

¹ <http://coloringpagesforkids.info/wp-content/uploads/2009/03/piglet%20coloring%20pages%201.gif>

Sammanfattning

Då tidningsmediets roll som informationsspridare i samhället blivit utsatt för konkurrens från de nyare medierna (tex. webbsidor som wikipedia, google, youtube), har tidningarna tvingats söka nya vägar att få läsare. Tidningarnas nätupplagor har därför fått en allt viktigare roll, där man genom ett nydanande arbetssätt, snabbare och effektivare når ut med information till befolkningen. Frågan man dock kan ställa sig, är om den information som sprids till befolkningen, i allt högre grad blir trivialiserad och mindre ansatt för granskning och kontroll pga. den stora tidspressen. När man läser artiklar på de olika nätupplagorna är detta ett problem som man kan märka av i allt större grad. Mediologiken tvingar tidningarna till att gå nya vägar och dessa är kanske inte alltid inom de etiska referensramar man har i det vardagliga livet. Vid omfattande händelser är det därför intressant att analysera om mediernas rapportering kan tänkas ha någon inverkan på folks riskuppfattning.

Vi har valt att studera rapporteringen av svininfluensan från de båda tidningarna Aftonbladet och Svenska Dagbladets nätupplagor. Vi vill utröna vilka problem en viss typ av rapportering kan leda till och hur denna kan förvärra risk, kris- och katastrofperceptionen hos befolkningen. Vidare har vi siktat in oss på de skillnader i rapporteringen vi kan finna mellan de båda tidningarna, samt hur dessa eventuella skillnader kan leda till problem, där motstridiga påståenden späder på en rädsla för influensan. Vi har använt oss av en kvalitativ ansats, där vi med hjälp av en kvalitativ textanalys, sökt förklara hur rapporteringen och mediologiken hänger samman, samt analysera vilka följder en viss mediologisk rapportering kan få vid riskuppfattning. De båda tidningarnas olika bakgrund, både politiskt och ekonomiskt till trots, har vi funnit hur de övergripande samstämmigt, rapporterar om svininfluensan på ett rent textmässigt plan. Vi kan dock peka på en rad punkter där tidningarnas rapportering på ett vidare kontextuellt plan, skiljer sig åt pga. deras mediologiska hinder. Dessa kan leda till olika riskuppfattningar hos befolkningen, samt leda till en dramatiserad rädsla.

Nyckelord: Svininfluensan, rapportering, tidningsmedier, eventuell inverkan, risk, kris katastrof, krisjournalistik

Innehållsförteckning:

<i>Disposition</i>	<u>1</u>
--------------------	----------

Del 1: Inledande avdelning

<i>1.1 Inledning och bakgrund</i>	<u>1</u>
<i>2.1 Syfte och frågeställning</i>	<u>3</u>
<i>3.1 Medielogikens begreppsapparat – Risk, kris och katastrofteori</i>	<u>3</u>
<i>3.2.1 Krisjournalistik</i>	<u>4</u>
<i>3.2.2 Risk, kris och katastrofforskningens perspektiv</i>	<u>5</u>
<i>3.3.1 Journalistens och tidningarnas metoder och åligganden</i>	<u>5</u>
<i>3.4.1 Kritik mot mediernas eventuella påverkans effekter</i>	<u>7</u>
<i>4.1 Kvalitativ textanalys och dess tillämpande</i>	<u>7</u>
<i>4.1.1 Övergripande struktur</i>	<u>7</u>
<i>4.1.2 En egen verktygslåda</i>	<u>8</u>
<i>4.2.1 Tidningar</i>	<u>9</u>
<i>4.2.2 Avgränsning och urval</i>	<u>9</u>

Del 2: Utredande del

<i>5.1 Analys</i>	<u>10</u>
<i>5.1.1 Återkommande teman</i>	<u>10</u>
<i>5.2.1 Dödsfallsrapportering</i>	<u>11</u>
<i>5.3.1 Vaccin och vaccinering</i>	<u>16</u>
<i>5.4.1 Irrationella nyheter</i>	<u>20</u>
<i>6.1 Slutdiskussion</i>	<u>23</u>
<i>6.2 Vidare forskning</i>	<u>25</u>

Disposition

Arbetet har en kronologisk struktur där vi tydligt har delat in arbetet i två åtskilda delar: Del 1: Inledande avdelning, samt Del 2: Utredande del. Detta har vi gjort för att förtydliga *vad vi ska göra, mot vad vi gör*, men även för att man inte ska blanda samman vår metoddel ”Kvalitativ textanalys och dess tillämpande” och vår riktiga analys. Vidare har vi valt att placera vår teoridel om medielogiken före metoddelen. Detta har vi gjort för att man vid läsandet av analysen, effektivare ska kunna gå tillbaka för att återknyta till vårt tillvägagångssätt. Avslutningsvis faller resultatet in under analysdelen, där vi genom att redovisa resultatet sedan på detta, tillämpar våra perspektiv och metoder.

Del 1: Inledande avdelning

1.1 Inledning och bakgrund

Vi har valt att analysera den mycket omdebatterade svininfluensan, i sin medicinska benämning A(H1N1). Valet av ämne är aktuellt och intresseväckande då sjukdomen och medierapporteringen kring denna under hösten 2009, med rubriker och skrämselfartiklar om dödsfall och vaccinering bidrog till en masshysteri hos befolkningen. För några år sedan var det fågelinfluensan (H5N1) som föranledde en viss masshysteri och varningarna om en föreliggande pandemi fick stor uppmärksamhet.

För att ett virus ska klassas som en pandemi bör infektionssjukdomen ha en hög grad av smittsamhet, kunna spridas globalt samt drabba många människor samtidigt. Både fågel- och svininfluensavirusen är så kallade *zoonos* - djursjukdomar som kan spridas från djur till människor. Insjuknade i fågelinfluensan hade tex. haft nära kontakt med fåglar och dödligheten bland de smittade låg på över 75 % (svininfluensan visade sig senare smitta mer kraftfullt människa/människa). Med fågelinfluensan som bakgrund skrev Riksrevisionen perioden 2005-2007 en rapport om Sveriges förebyggande insatser vid pandemier. I rapporten bedömdes det att samordningen inom Sverige, var bristande inom flera områden. Aktörer som socialstyrelsen bedömdes inte ha kompetens eller kapacitet att ta ansvar. Gränsen mellan kommuners och landstings ansvarsområden vid distribution av läkemedel och vaccin ansågs vara ”luddig”. Det fanns inte heller ett nationellt system för hur krisinformation och lägesrapportering skulle kunna skötas vid insikt om att en samhällskollaps var närstående om en allvarlig pandemi skulle bryta ut. Tung belastning på sjukvården, massjukskrivningar, brist på livsmedel, bensin etc. ansågs vara skräckscenarion. Med viktiga aktörer som Socialstyrel-

sen, smittskyddsinstitutet och kommunerna startades ett projekt att planera inför en framtida pandemi, där påtalandet om behovet av bromsmedicinen Tamiflu, samt funderingar kring vilka som skulle prioriteras vid ett eventuellt sjukdomsförlopp begrundades (RiR2008:1).

Vid svininfluensans utbrott kom dessa farhågor att sättas på sin spets. Hade man hunnit åstadkomma några förbättringar i pandemihanteringen på så kort tid? Vad man faktiskt kunde konstatera var att medierna denna höst iklädde sig en helt ny roll som en samhällets granskare och informationsförmedlare. Frågan är om denna roll sköttes på ett oklanderligt vis.

Förmodligen har det funnits andra stora nyheter att rapportera om genom åren – men just uppmärksamheten som svininfluensan fått i medierna kan betraktas som något banbrytande.

Skildringen av svininfluensan är intressant ur ett medie- och kommunikationsperspektiv då media enligt flera teorier antas ha en effekt på individen. Svenska befolkningen var vid utbrytandet av sjukdomen i stort sett beroende av medierna för att få information, ett beroende som om medierna vid felrapportering skulle kunna leda till allvarliga samhälleliga konsekvenser. Vi vill med vårt arbete skildra hur medierapporteringen kring svininfluensan såg ut i Sverige samt hur medielogiken inverkar på rapporteringen och människors perception av denna sorts nyhetsdistribution. Vi finner att den rädsla som fanns kring farhågorna rörande svininfluensan, aldrig fick den effekt rapporteringen gav sken av. Vi vill granska vilka som fått komma till tals i artiklarna, om vi kan finna en viss attityd från tidningarna mot influensan med mera.

Vi har valt att utgå från tidningarna Aftonbladet och Svenska Dagbladet, ur vilka vi har gjort ett urval av artiklar där vi funnit olika teman att analysera. Dessa teman kommer att behandla dödsfallsrapporteringen, vaccinet och vaccinering samt mer speciella nyheter rörande influensan.

Vi har funnit två passande c-uppsatser som berör svininfluensan: *10 gymnasisters uppfattning om svininfluensan: - En kvalitativ studie om medias påverkan på hur elever kan uppfatta ett nyhetsinslag* (2009) av Morgan Persson och *Pandemin som hotar Sverige: En undersökning av hur risken för svininfluensan framställs i kvart-i-fem-ekot.*(2009) av Maria Loewen och Kristoffer Örstadius. De tar båda upp hur risken svininfluensan produceras i TV och radio. Man granskar sociala betydelser i vad som sägs i medierna samt hur dessa kan påverka en individ.

2.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att granska hur svininfluensan representerats i tidningsmedierna, samt söka utröna hur denna rapportering kan tänkas ha haft för konsekvenser för människors uppfattning om svininfluensan. Vi vill med detta, undersöka på vilka vis tidningsartiklarna eventuellt kan skapa en obefogad rädsla för influensan hos den enskilda medborgaren. Vi utgår från följande centrala frågeställningar:

- Vilken bild av svininfluensan presenterar tidningarna Aftonbladet och Svenska Dagbladet? På vilket sätt kan den förmedlade bilden leda till en dramatiserad kris och rädsla för influensan? Hur kan diskrepansen i rapporteringen i tidningarna emellan leda till förvirring och påspädning av en eventuell risk, kris eller katastrof?

3.1 Medielogikens begreppsapparat – Risk, kris och katastrofteori

Vi har valt att använda oss av medielogiken och begreppsapparaten kring denna för att analysera våra artiklar. Vi är intresserade av att se hur medielogiken kan framhäva kriser, risker och katastrofer, samt hur den krisjournalistiska aspekten hanterar detta (se nedan). När man ska bedöma hur tidningsmedierna rapporterar kring svininfluensan måste man ha detta i åtanke att dessa hindras av medielogiken i sig. Man har hela tiden olika krav på sig att prestera för att sälja och dessa kan i sin tur leda till att innehållet i artikeln kanske inte speglar händelsen i den mån den borde. Vi riktar oss snarare in på hur medielogiken influerar rapporteringen och hur denna sedan artar sig i form av kriser. Det är även svårt att dra slutsatser från vilken faktisk betydelse medierapporteringen kring svininfluensan fått på samhället. Dels då man inte har någon konkret tidigare liknande situation att relatera till, dels det faktum att det inte förflutit särskilt lång tid sedan svininfluensan grasserade, vilket även gör det svårt att se en längre eventuell konsekvensverkan. Det finns liknelser i medierapporteringen kring aids, Sars och fågelinfluensan och det är till viss del från dessa fall vi tar våra teoretiska utgångspunkter.

Vi har använt oss av olika publiceringar rörande medielogiken, samt hur rapporteringen från media fungerar vid krissituationer. Dessa publiceringar riktar inte bara in sig på sjukdomar som blivit krisklassade, utan förklarar även risk, kris och katastrofbegreppet mer ingående (något som även vi kommer att göra). I huvudsak kommer vi att använda oss av två olika publiceringar av Gunilla Jarlbro *Krisjournalistik eller journalistik i kris?* (2004a) och *Hälsokommunikation – en introduktion* (2004b) där hon ingående benar upp krisbegreppen och förklarar hur medier generellt agerar vid kriser och katastrofer. *Krisjournalistik eller*

journalistik i kris? är väl till användning i detta fall, då den innehåller relativt ny forskning inom området och skriften gör anspråk på att vara modern och tillgänglig för nya rön.

Hälsokommunikation – en introduktion anser vi vara mer teoretiskt strukturerad och fördjupad. Vidare har vi valt att använda oss av andra teorier rörande mediers vinkling av nyheter och händelser. Vad används för att presentera medier och hur journalisterna går tillväga.

3.2.1 Krisjournalistik

Man bör vara på det klara över hur definitionerna risk, kris och katastrof används, varpå en förklaring följer här. En *risk* kan definieras som en föreställning eller kunskap om ett underliggande hot föreligger mot samhällsgrupper. En *katastrof* kan då klassas som det skeende då risken har fått en fysisk gestalt vilken sedan i sin tur kan slå över till en *kris* där hela samhällsgruppen slutligen blir drabbad (Jarlbro 2004a:10).

En risk, kris eller katastrof slår ofta till plötsligt och oväntat, vilket kan chockera samhället. Massmedierna är bland de allra viktigaste aktörerna då information ska nå ut snabbt till befolkningen då de i princip alltid är med från första början. Att myndigheter och andra aktörer har medierna som sina informationskällor tyder på mediernas stora inflytande över vad som meddelas befolkningen. Det faktum att medierna som Gunilla Jarlbro (2004a) menar fokuserar på *The Big Bang* som dramatiska händelser och sensationer, hänger självskrivet ihop med den inneboende medielogiken. Att medierna samtidigt kan verka ha svårt att på ett nyanserat och metodiskt vis ha beskrivande nyhetsartiklar om en föreliggande kris, beror oftast på att kriser är svårdefinierbara och diffusa att uppenbara. Man får helt enkelt svårt att omsätta en kris i nyhetsjournalistik. Jarlbro skriver vidare om att när en myndighetsperson presenterar en riskanalys, fokuserar denne på sannolikheten att en kris föreligger, medan medierna vill lägga vikt vid att ge krisen eller katastrofen ett ansikte, allt för att passa in händelsen i ett medieformat. Man kan tala om ett makroperspektiv från myndigheternas sida medan medierna har ett mikroperspektiv.

Slutligen kan man nämna att en av de största anledningarna till att media brister i sin samhällseliga rapportering kring kriser, delvis beror på den ökade konkurrensen som finns i dagens mediesamhälle, där nedskärningar och tidspress, leder till brister inom den kvalitativa och sakliga kontrollen från den egna redaktionen (Jarlbro 2004a). Vi kommer att behandla journalistiken och dess roll i ett längre avsnitt senare i detta arbete.

3.2.2 Risk, kris och katastrofforskningens perspektiv

Vi talade tidigare om hur diffust det kan vara att avgöra var begreppen risk, kris och katastrof kan användas. Här följer olika perspektiv man använt sig av inom riskforskningen, något som kan vara till hjälp för att förstå dess innebörd. Lupton (1999 se Jarlbro 2004b) talar om tre olika perspektiv vid riskperceptionsforskning, där varje perspektiv har sin frontfigur och spegling. Dessa är som följer: *Cultural/Symbolic* (Douglas 1992), *The risk society* (Beck 1998 & Giddens 1996) och *The governmentality perspective* (Foucault 1991).

Douglas (se Jarlbro 2004b) menar att i det socialkonstruktivistiska perspektivet (cultural/symbolic), är riskuppfattningar kulturellt präglade och att en subjektiv risk är den enda existerande. Detta betyder i korthet, att ute i verkligheten så finns det ingen objektiv risk att finna, utan alla existerande risker är socialt konstruerade. Beck (1998) och Giddens (1996) perspektiv är även det sprunget ur en socialkonstruktivistisk skola, där samhällets föränderliga karaktär är central. Beck menar att det finns och sker en distribution av risker, där vissa människor som är mer utsatta än andra varpå olika riskpositioner uppehålls i samhället. Beck anser även att medierna definierar och spelar en stor roll i föränderligheten och konstruktionen av dessa risker. Giddens talar om att individen är beroende av expertsystem för att känna tillit och håller, liksom Beck med om att dagens risker är globala snarare än personliga och osynliga. Det tredje perspektivet är Foucaults (1991) syn kring hur staten och andra maktapparater styr medborgarna via olika riskdiskurser (kan tex. liknas vid om socialstyrelsen skulle sätta agendan på tidningarna).

3.3.1 Journalistens och tidningarnas metoder och åligganden

Det som hamnar på mediernas agenda, är det vi som medborgare får ta del av. Reportrarna intervjuar experter som besitter kunskap, varpå denna sållas ut för att passa tidningens format. Detta är en ständigt pågående process i reportrarnas vardag där man är tvungen att sålla för att få fram det väsentliga. Journalisten gör alltid ett val angående vem, hur eller vad hon/han ska skriva om - men är alltid begränsad av spalt, tryckfrihet, redaktörens avsikter, annonsörer mm (Nord & Strömbäck red. 2004). Medielogiken blir en naturlig del i detta och man använder sig av ett antal berättartekniker för att konstruera en läsbar artikel som samtidigt ska vara säljande. Dessa tekniker enligt Johansson (se Nord & Strömbäck red. 2004) är (1)

Tillspetsning: En händelse eller ett uttalande som i sig är tillspetsat eller som av journalisten går att spetsa till har större förutsättningar att bli nyheter, dvs. en källa eller journalisten själv måste formulera sig kort, klart och tydligt. (2) *Förenkling*: komplexitet måste ersättas av förenklingar. Det får inte finnas för många argument eller nyanseringar. (3) *Polarisering*:

Polarisering och konflikter fångar uppmärksamhet. De väcker känslor och förenklar också ofta olika uppfattningar i en fråga. (4) *Intensifiering*: häftiga utbrott, strejker, våld och annan dramatik anses spännande och ger också möjlighet till ett levande och intresseväckande berättande. (5) *Konkretisering*: Att uppmärksamma det som är konkret eller konkretisera det som egentligen är abstrakt är två sätt att fånga människors uppmärksamhet. (6) *Personifiering*: få saker intresserar människor lika mycket som andra människor. Att lyfta fram enskilda personer är ett enkelt sätt att möjliggöra identifikation. Johansson adderar en sista teknik, (8) *stereotypisering*: Används för att spara tid och kraft när vi tar till oss ny information. En form av identifikation där det vi känner igen, är lättare att ta till sig.

Medierna och journalistiken har vidare egna värderingar eller krav på sig att upprätthålla demokratiska värderingar. Några av dessa är att i huvudsak *vara beskrivande*. Att *inte dramatisera* på ett sätt som suddar ut gränsen mellan verklighet och fiktion. Att *inte förstärka* och sprida fördomar och stereotyper samt att på ett tydligt vis, *skilja mellan fakta och tolkning*. Man bör ha i åtanke kring dessa värderingar att journalisten och tidningen hela tiden har krav på sig att leverera. Relationen mellan journalistens val av nyhetsintag, trycket från chefer, säljbarheten, journalistens skyldigheter att rapportera och det som främst anses vara *normalt* spelar roll (Nord & Strömbäck red. 2004).

Människors beroende av varandra blir särskilt vid kriser uppenbart och betydelsefullt. Tillit och förutsägbarhet är vitalt för vårt välbefinnande tex. att sjukvården sköter om en vid sjukdom eller skada. Bristen på förutsägbarhet blir ett problem vid kriser då experter och rådgivare tenderar att svaja i sina utlåtanden. Tolkningar av experternas uttalanden leder i medierna till förtroendeproblem hos centrala samhällsliga instanser (Strachal & Palmkvist se Strachal 2009). *Assymetriprincipen* visar på olika vis, hur ett brutet förtroende är svårt att återfå: (1) Det är lättare att komma ihåg negativa händelser än positiva. (2) Negativ information/händelser verkar ha större betydelse för människors upplevelser än positiva. (3) Källor med negativ information verkar uppfattas mer trovärdiga än de med positiv information. (4) Misstroendet fortsätter eftersom vi tycks vara obenägna att ändra den bild av misstro som vi redan bär med oss. Vem som uttalar sig, huruvida personen representerar en organisation med kompetens, auktoritet eller har ett högt inflytande, är av stor vikt för den generella trovärdigheten. Undersökningar pekar på att medborgare har mycket gott förtroende för forskare från universitet och högskolor (VA-rapport 2007:3 se Strachal 2009).

3.4.1 Kritik mot mediers eventuella påverkans effekter

Sjöberg (2002 se Jarlbro 2004b) menar att det finns en allmänt vedertagen uppfattning i medieforskningen där medierna betraktas som direkt ansvariga för medborgarnas riskupplevelser, men att det råder stor osäkerhet kring detta samband. Tuloch och Lupton (2001 se Jarlbro 2004b) riktar i sina etnografiska studier kritik mot påstådd påverkan från medierna. De pekar på att människor erhåller sina uppfattningar via sin vardagserfarenhet och i samspel med andra människor. Coleman (1993 se Jarlbro 2004b) talar även han om hur medierna påverkar allmänhetens bedömning, men att den personliga riskupplevelsen påverkas av interpersonell kommunikation, dvs. den som muntligen överförs från person till person (tex. tvåstegshypotesen). Interpersonell kommunikation är en stor bidragande faktor till ryktesspridning, något som ofta medierna får kritik för. Varje människa risktolkar olika och då media för i princip alla, är den enda informationskällan vid en kris (Jarlbro 2004a), är det därför viktigt att informationen är sanningsenlig från början för att inte skapa förvirring. Befolkningen bör alltså ha en så samstämmig riskupplevelse som möjligt.

Det kan (som andra forskare inom detta område ofta kommit fram till) slutligen konstateras att det svårt att bevisa och avgöra huruvida media egentligen påverkar oss. Yanovitzky (2002 se Jarlbro 2004b) berättar i sin rapport där han studerade effekten av medias rapportering kring rattonyckterhet och huruvida rapporteringen från media bidrog till att antalet olyckor minskades. Han kom fram till att i regel var det inte mediebevakningen i sig som påverkade människors riskbedömning, utan medierna som påverkade myndigheterna i deras policy samt förebyggande åtgärder, vilket tillslut påverkade utfallet.

4.1 Kvalitativ textanalys och dess tillämpande

4.1.1 Övergripande struktur

Vi har som metod använt oss av kvalitativ textanalys inom vilken fokus är att ta fram det väsentliga innehållet genom en noggrann läsning av textens delar, helhet och kontext var den går att finna (Østbye et al. 2004). På vår textanalys tillämpar vi en symtomal läsart, vilken ser en text som ett explicit uttryck för implicita eller underliggande innebörder i analysen av texterna. Oavsett om textproducenten (journalisten i detta arbete) är medveten om det eller ej, förekommer dessa underliggande innebörder i texterna. Det kan till exempel vara samhällsliga normer eller värderingar som människor tar för givna (Østbye et al. 2004).

4.1.2 En egen verktyglåda

För att tolka och förstå våra tidningsartiklar har vi hämtat inspiration från olika perspektiv och analysmetoder, för att på egen hand konstruera ett lämpligt tillvägagångssätt för granskningen av texterna. Tillvägagångssättet i textanalysen kommer att beröra *denotation/konnotation* – men det är viktigt att poängtera att vi inte vill gå vidare och göra en semiotisk analys. Vi är intresserade av det medieintressanta i sig och uppmärksamheten kommer alltså att ligga vid vad läsaren kan tänkas konnotera från tidningsartikeln. Retoriken med dess grunder kommer även väl till användning för vår analys där medbetydelser tex. kan användas som kraftiga retoriska argument (skapandet av känslor) i texter. Aristoteles, en av de första kända retorikerna, talar om tre medel för att övertyga; *ethos*, *phatos* och *logos*. *Ethos*: är ett känslomässigt övertalningsmedel som baseras på de intryck som talaren ger som trovärdighet och om denne är en man av folket. *Phatos*: är känslomässigt övertygande, speciellt starka känslor som anspelar på tex. glädje vrede, sorg och offermentalitet. *Logos*: övertygar med förnuftet som bas. Resonemangen härleder till de intellektuella (Fiske 1990). Vi har använt oss av alla tre för att belysa var i texterna man använder sig av dessa för att skapa ett intresse för texten. *Metaforer*, det bildliga uttryckssättet och dess betydelse för texten är även centralt för analysen, hur vi kan hitta uttryck i artiklarna metaforiskt. Vidare har vi genom att undersöka om texten kan tänkas innehålla *metonymier*, byte av namn, associationer finna återkommande ord eller meningar som representerar en helhet. Dessa perspektiv ska på ett adekvat vis, hjälpa oss att bryta ut de betydelsefulla meningar texterna kan tänkas ha. Genom att vi tar oss an olika begreppsapparater vill vi kunna konstruera en egen verktyglåda som passar just vårt arbete och dess syfte (Fiske 1990; Sandberg 2004; Østbye et al. 2004).

Vi har inlett analysen med att grundligt ge en återbeskrivning av tidningsartikeln, för att sedan analysera texten utifrån de perspektiv och teorier vi valt. Vi analyserar endast utdrag från artiklarna med hjälp av citat. Återbeskrivningen av artikeln är så pass utbredd för att ge läsaren förståelse för artikeln. Vi koncentrerar oss alltså i början på att separera de ord och meningar vi finner ha viktiga språkliga betydelser. Vi har sedan tagit upp adekvata aspekter från vad de olika artiklarna har givit oss vid den konnotativa nivån och försökt sätta dessa i ett större sammanhang med hjälp av våra teorier. Vi gör sedan en grafisk åtskillnad mellan de båda delarna i temat för att förtydliga uppdelningen av analysen. För att kunna genomföra analysen av texterna, har vi tagit fram ett grovt analyschema som ska hjälpa oss att hitta de meningar i artiklarna vi är ute efter. Analyschemat finns bifogat som *bilaga 1*.

Det finns diskurstyper inom textbegreppet, vilka skiljer sig från genren i det avseende att diskurstypen vill förklara hur texten organiserar sitt budskap. Texter kan enligt begreppet

delas in i tre olika huvudtyper, *berättande*, *beskrivande* eller *argumenterande* varav vi kommer att stöta på alla typer i vårt urval av artiklar. De beskrivande texterna lägger vikt vid rumsliga betydelser där man förklarar hur någonting ser ut. Vidare är de berättande texterna intresserade av gestalter och de värden som är bärande för att analysera texten. Kausala och tidsmässiga band är viktiga och kan i en tidningsartikel illustreras vid en förklaring som tex. berättar hur man blir smittad genom att inte beakta handhygien. I de argumenterande texterna går man in på textens bärande argument. Man försöker övertyga läsaren, vilket är vanligt inom tidningarnas ledare, debattinlägg och andra liknande artiklar (Østbye et al. 2003). Frågor vi valt ställa till undersökningen är vilka aktörer som fick komma till tals i tidningarna under den intensiva rapporteringen, om det var experter, krönikörer eller allmänheten.

4.2.1 Tidningar

Vi har analyserat artiklar från de båda tidningarna Aftonbladet och Svenska Dagbladets webbupplagor. De olika tidningarna har flera åtskiljande egenskaper och vi kan med hjälp av dessa, finna flera skillnader i rapporteringen om influensan. Aftonbladet kan kategoriseras som *kvällstidning* med allt vad det innebär, även om tidningen numer går att köpa tidigt på dan. Tidningen är beroende av en stor lösnummerförsäljning och annonsering då man inte bedriver prenumeration. De har därför ett till synes snabbare tempo i sina artiklar och rubriksättning, för att på så sätt skapa ett omedelbart intresse för tidningen. SvD kan däremot falla tillbaka på en relativt permanent skara prenumeranter samt presstöd. Som konsekvens av detta har man därför ett långsammare tempo i artiklarna, samt en mer nyanserad rubriksättning där en deskriptiv översikt av artikeln förekommer. Vidare kan de olika tidningarnas politiska tillhörigheter nämnas, där SvD betecknar sig som *obunden moderat* medan Aftonbladet betecknar sig som *oberoende socialdemokratisk*. Båda tidningarna har samma största aktieägare i norska *Schibsted* (Hadenius, Weibull & Wadbring 2008).

4.2.2 Avgränsning och urval

En brasklapp riktad mot våra tidningsval är att de kan tyckas vara för bundna till storstadsregioner och maktcentrum, då framförallt Stockholm. Østbye et al. (2003) skriver dock om *tilltal* och att nyheter som kommer från landets centrum, generellt ses som seriösa, vilket stärker våra tankar om ett brett tilltal. Vi skulle även ha kunnat ha valt någon mer lokal tidning men vi har bedömt att den informationsmängd vi fått från valda två tidningar är tillräcklig för vår undersökning.

Avgränsningen vid vårt urval av nyhetsartiklar, har berört hösten 2009 (31 aug – 31 dec), då rapporteringen efter första dödsfallet kom att eskalera kraftigt. Utvecklingen av rapporteringen höll sig sedan stadigt till toppmånaden november. I december kan man se, att genom en sökning på ordet ”svininfluensan” på Aftonbladets hemsida ger en kraftig minskning av antalet artiklar, 34 stycken, innehållande sökordet, jämfört med föregående månad november, där sökningen på samma ord ger 146 stycken artiklar. Ytterligare en anledning till att vi valt dessa två tidningar är deras väl utformade sökfunktioner på hemsidorna. De påminner om varandra och ger bra möjligheter att söka efter artiklar mer preciserat.

Vi har valt ut och analyserat olika 29 artiklar (se bilaga 2), varav vi i analysen refererar 15 stycken av dessa, vilka vi finner generaliserande för den totala mängden av artiklar. Vi fokuserar alltså kring ett antal kärnartiklar vi funnit intressanta och talande för vårt tematiska urval. Man bör observera att det finns en övervikt av artiklar från Aftonbladet i analysen. Detta beror på att det var i dessa artiklar vi fann med de mest analysvänliga utdragen för händelserna. Vi har fortsatt dragit slutsatser från alla analyserade artiklar. Vi ställde frågor till texterna utifrån våra perspektiv för att känna på hur materialet *smakade*. Hade urvalet av artiklar skett enbart efter intresse för ämnet eller pga. nöjesvärdet i dem, hade vi riskerat att endast få med extremfall och därmed hade analysen förlorat betydelse (Sandberg 2004). Vår hypotes över eventuella teman kom att stämma tämligen bra överens med hur medierna rapporterade. Det ska dock nämnas att vår vetskap om vilka teman vi på förhand trodde vi skulle finna, kan ha påverkat det slutgiltiga temats framträdande.

Del 2: Utredande del

5.1 Analys

5.1.1 Återkommande teman

Här följer en kort presentation av de olika teman vi funnit i artiklarna. Dessa var de mest frekvent förekommande och ligger således till grund för vårt analysarbete. Vi fann tre olika huvudteman, dessa mönster speglas både av Svenska Dagbladet och Aftonbladet varpå vi finner det generaliserande för hur det såg ut.

November månad och *dödsfallsrapporteringen* är nära sammanlänkade. Dock handlade rapporteringen inte enbart om dödsfall relaterade till själva influensan, utan även om dödsfall som konsekvenser av vaccineringen. Man kan se tendenser till stor förvirring kring

rapporteringen av influensan. Man finner ingen röd tråd som är konstant genom rapporteringen och det känns som om man greppar efter halmstrån vid varje ny artikel för att finna läsare. Många artiklar om dödsfallen återberättar även endast tidigare avhandlade fall.

Vi kan se att *vaccinering* och *vaccinet* och rapporteringen kring denna, under oktober månad är frekvent varpå denna utgör ett tema. Man tar upp allt ifrån frågor som om vaccinet skulle räcka, till att det fanns ett gigantiskt överflöd av vaccin. Stor förvirring rörande riskgrupper, när befolkningen skulle bli vaccinerad samt hur många doser man skulle ta var även det vanligt förekommande.

Som tredje tema har vi sett att den allmänna förvirringen som rått kring influensan snarast varit total och oklarheten av rapporteringen är ett tema. *Irrationella nyheter* kommer således att utgöra vårt tredje tema. Förvirring och okunskap är något som präglar rapporteringen om svininfluensan genomgående och är således något som vi anser är av betydelse för att förstå hur medierna kan trissa upp rädsla kring något.

5.2.1 Dödsfallsrapportering

I nyhetsartikeln "Presskonferens om svininfluensan" återges en presskonferens om den i Sverige, första till följd sviterna av Svininfluensan avlidna personen. Pressuppbådet var stort och en rad kända namn inom bla. Socialstyrelsen och Smittskyddsinstitutet var närvarande för att förmedla information. Folkhälsominister Maria Larsson var kanske det mest enskilda utmärkande namnet. Närvarande beklagade dödsfallet och talade angående Svininfluensan och dess utbredning världen över. Man meddelade en satsning på en extra miljard som skall ges till landstingen för att omsätta den kommande massvaccinationen. Planer på att hålla ett EU-toppmöte angående svininfluensan skulle även förberedas. Smittskyddsinstitutet vidhöll vid konferensen att influensan följde den prognos man tidigare förutsett och att det var uppenbart att den slog hårdast mot unga i större utsträckning än den vanliga influensan. En mängd vaccin var beställt och vaccineringen beräknades fortlöpande ske under hösten. Vidare nämndes det att vaccinationen kommer att bestå av två doser, där den första skulle ge ett 40-50 % skydd och med en andra ett 90 % skydd. Slutligen skrevs det om att de insjuknade ökat från föregående vecka och att 4 (alla under 30 år) av de totalt 915 insjuknade behandlades med konstgjord lunga (SvD 090901).

Vi börjar med att plocka ut ett citat från artikeln där folkhälsoministern Maria Larsson talar om vikten av att hålla medierna underrättade om influensans utveckling, vilket vi finner präglade för artikelns attityd: *"Vi behöver utbyta information, därför kommer vi att träffas*

så här regelbundet". Larsson använder sig av ordet *utbyta* vilket vi konnoterar till en önskan om en tvåvägskommunikation mellan media och den centrala makten. I egenskap av folkhälsominister får Maria Larssons uttalande ytterligare tyngd och logos skänker förtroende till medborgarna. Det anspelas på logiken i det som uttalas för att på så sätt mana till ro. Vidare poängterar hon *regelbundenheten* vilket blir en uppmaning till läsaren om att de centrala aktörerna inom förebyggandet av influensan, är de som besitter kunskap och sanning. Det är dem man ska vända sig till för att få korrekt information. Möten ska ske efter regel, fortlöpande och ordet överlämnar en bestämdhet i vad som ska ske.

Fortsatt *understryker* Larsson att det totalt sett hittills endast är 49 personer som har vårdats på sjukhus som en följd av svininfluensan. Johan Carlson, generaldirektör på Smittskyddsinstitutet *understryker* även han att den senaste utvecklingen med dödsfall inte förändrar läget. Även Anders Tegnell, avdelningschef på Socialstyrelsen *understryker* att spridningen följer tidigare prognoser. De använder ordet *understryker* anaforiskt, då man hela tiden upprepar för att bringa tyngd till sina uttalanden och för att budskapet ska etsa sig fast hos läsaren. Vi kan se det som s.k tillspetsning från journalisten (Bengtsson se Nord & Strömbäck red. 2004) där hon eller han med ett ord, som i detta fall *understryka* är, uttrycker något kort klart och tydligt för att på så vis förenkla för läsaren att förstå. Det faktum att journalisten återkommande betonar de olika inblandades uttalanden, reflekterar den till synes stora önskan de inblandade har att beskådas på ett nyktert vis. Man kan se det som att tidningen och journalisten försöker mana till lugn och besinning. Frågan är dock om det är journalisten som understryker det som sagts på presskonferensen, eller om det är de närvarande på presskonferensen som själva understryker. Det kan inte konstateras vad som verkligen citerats utan att själva ha varit på plats som åhörare.

Anders Tegnell uttrycker sig vidare där han *bestämt* avråder från att avstå vaccinering. Ordets betydelse konnoterar till en självklarhet. Det finns ingen annan väg att ta och det syftar till det logiska ordet i sig har att förtälja. Tegnells position på socialstyrelsen bidrar även det till effekten av ordvalet *bestämdhet*, då socialstyrelsen i allmänhet anses besitta kunskap i liknande frågor – de är en myndighet att lita på.

Aftonbladet publicerade (090901) en artikel om samma presskonferens och den levererar ett lite annorlunda intryck av denna. Den ger oss ungefär samma innehåll men skiljer sig på en rad punkter i sättet att vända sig till läsaren. Man kan se skillnader redan i rubriken där Aftonbladets ”*Vi vet inte om vi nåt toppen än*”, ställer ett mycket större krav på läsaren att verkligen läsa igenom artikeln för att uppfatta budskapet rätt. Konnotationen av rubriken är laddad, där budskapet visar på att det råder osäkerhet om sjukdomen även från den allra

högsta toppen. Ordet *toppen* syftar kring en metaforisk bild av ett isberg och att man för tillfället bara kan skymta toppen av detta. Konsekvensen för läsaren blir osäkerhet och en uppfattning om att inget egentligen är säkerställt. Läsaren drar parallellen till vad som kan tänkas finnas under den synliga toppen av isberget.

Vidare kan vi se att Aftonbladets underrubrik spär på det vi exemplifierat ovan. Man skriver att ”*Igår skördade svininfluensan sitt första offer.*”, till skillnad från SvD:s ”*I går konstaterades det första svenska dödsfallet.*”. Detta är stora metaforiska skillnader som kan tolkas synnerligen olika. Aftonbladets underrubrik är intensifierande och begreppet *skördade* skänker en mycket kraftfullare bild av vad som pågår. Pga. dess större dramatisering bidrar det logiskt till ett större intresse men ger även läsaren en stramare tolkningsmöjlighet av underrubrikens innebörd. SvD anspelar på logos och ethos i sin rubrik, där ordet *konstaterar* anspelar på en mycket mer logisk och förklarande mening varpå artikeln får ett sakligare helhetsintryck. Läsaren får genom ett sakligare upplägg av rubriken även ett långvarigare förtroende för vad man skriver om. Aftonbladets underrubrik syftar däremot uteslutande på patos, där som vi nämnt, ordvalet *skördade* inte bara syftar till en enhet, utan ger intrycket av att det är ett helt *fält* som skördats. Beroende på vilken tidning läsaren har tagit del av, får denne olika intryck av vad som skett och således blir uppfattningen olika, vilket leder till en åtskiljd riskupplevelse. Vi ska vidare behandla en artikel, vilken mer beskriver ett individuellt dödsfall, än rapportering kring massan.

Artikeln handlar om en 3-årig pojke som avlidit i slutet av november. Man skriver i sin artikel kortfattat om vad pojken råkat ut för, samt att han tillhörde en riskgrupp. Man låter sedan återberätta om ett tidigare fall där även en 3-årig pojke avlidit. Denne benämns vid namn (AB 091123).

Läsaren konnoterar den fasa som skapas kring ett barns död. Rubriken ”*Tre-årig pojke avled – hade svininfluensa*” berättar efter genomläsning av artikeln egentligen inget om vad som låg bakom avlidandet men drabbade barn och ungdomar brukar generellt få stor uppmärksamhet och allvaret blir påtagligt jämfört med vad tex. en äldre mans död skulle haft. Läsaren kan helt enkelt personifiera sig med föräldrarna till det avlidna barnet. Phatos är framträdande där barnets död spelar på en känslomässig reaktion. Även det faktum att man tar upp det tidigare dödsfallet och den pojkens namn ger en konkretisering av en drabbad. Man får bilden av ett barn som offer vilket ger en generell bild av att det är barn som är extra utsatta, något som ytterligare späder på folks riskuppfattning.

En nyhetsartikel berättar om en man i 50-årsåldern som dött av svininfluensa. Mannen berättas inte tillhöra någon riskgrupp utan avled till följderna efter en lunginflammation som influensan framkallat. Artikeln är relativt sparsmakad på information om händelsen men intressant punkt i artikeln är att mannen blivit hemskickad från vårdcentralen när han sökt hjälp för lunginflammationen (SvD 091106).

Konnotationen och eftersmaken av denna artikel ger känslan av att dödsfallet bara är *ett i mängden*. Avtrubningen kring dödsfallet är påtagande och artikeln ger inte alls samma känslomässiga avtryck som den om det avlidna barnet. Den är sparsam med metaforiska och känsloladdade begrepp. Artikelns utformning och innehåll är inte stärkt av patos men innehåller logos i den mån att det är en personifiering med en 50-åring. Det som eventuellt kan uppdagas är det faktum att mannen blev hemskickad från vårdcentralen vilket bidrar till en rädsla hos läsaren. En intensifiering av artikeln sker vilket eventuellt bidrar till att en misstro skapas mot sjukvården. Ett brustet förtroende mot sjukvården är svårt att reparera och negativt riktade artiklar mot något kan enligt Strachal (2009) leda till brustet förtroende mot vården i sig. De som har högsta bestämmanderätt över vården i sig är regeringen och det är även denna som kommer att drabbas av misstroendet i slutändan. Detta stärker teorin kring myndigheternas ansats att vara sakliga och bestämd i den information de sprider om influensan.

I artikeln om presskonferensen (s. 11) vill de inblandade i gruppen om förebyggande av influensan som sagt hålla dörrar öppna och lägga korten på bordet för att undvika spekulationer. Det märks att de olika myndigheterna på förhand klargjort vilken strategi man ska använda när man för ut sin information till media. Detta för att undgå ryktesspridning och förvirring. Vad de dock inte verkar ha haft i åtanke är att medielogiken inte går att styra eftersom tidningarna har en egen agenda och intresse. I det här fallet kan man tydligt märka att makten, här folkhälsoministern, försöker styra medierna genom att poängtera olika viktiga delar man vill få fram. De verkar vara måna om att medierna ska representera presskonferensen på ett sakligt vis. Medierna kan dock samtidigt uppfatta det som att det blir en envägskanal, där myndigheterna endast levererar en på förhand antagen uppfattning. Fria medier tenderar att konstruera sina egna artiklar och sin bild av vad som föregått. Distinktionen mellan myndigheternas och mediernas uppfattning kan leda till stora missuppfattningar som i sin tur leder till problem då läsaren kan komma att uppleva stress,

obehag och att känna sig riskutsatt. Denne söker sig då till medierna för att få mer information och bekräftelse om sina farhågor (Morton & Duck se Jarlbro 2004a).

Om kommunikationen från personer med makt till pressen inte fungerar fullt kan detta alltså få allvarliga konsekvenser. Vid brist på insyn och informationsflöde kan detta vändas mot myndigheterna och ryktesspridning som orsakar kaos och masshysteri kan bli resultatet. Bakomliggande faktorer vid Larssons klargörande om det fortlöpande utbytet av information, kan vara rädsla att för missuppfattas, då detta inte bara sätter henne i dålig dager utan även regeringen och hennes parti (KD). Foucaults (1991) teori om makten som styr medborgaren eller Giddens (1996) teori om individen är beroende av expertsystem för att känna tillit kan knytas till myndigheternas roll sammanhanget. Vi talade om de olika uttrycken texten är uppbyggd av, som *understryker* och att man med *bestämmdhet* hävdar något. Dessa visar på myndigheternas övertro på sin makt över vad medierna rapporterar då vi som tidigare nämnt medierna i hög grad rapporterar det de själva vill. Vi skulle kunna tala om eventuell polarisering från SvD, där man i detta inledande skede av krisen närmar sig myndigheternas och folkhälsoministerns sida. Detta genomsyras i artikelns uppbyggnad och struktur. SvD är återhållsamma med egna konstateranden, spekulationer och laddade ordval som kan ge betydelser för befolkningens riskperception.

Aftonbladets version av presskonferensen, presenterar en bild som kan tolkas helt annorlunda. Till att börja med skiljer sig rubriken från SvD:s i saklighet ("*Vi vet inte om vi har nåt toppen än*"). Denna frågande rubrik är ett starkt retoriskt vapen för att väcka intresse och skänker en ovisshet om vad det är för fenomen man förmedlar. Man ser rubriken och får uppfattningen att artikeln kommer att beröra oklarheten som finns kring sjukdomen. Varför vet de *ansvariga* inget? När vet de något? Och kommer man som läsare att få reda på något? Osäkerhet sprider sig och det kan utvecklas en rädsla på ett personellt plan som sedan, i sin tur kan sprida sig vidare till andra genom interpersonell kommunikation. Vi kan anamma Colemans (se Jarlbro 2004b) teori angående hur medier spelar roll för människors riskperception. Man ser att medierna har en viss påverkan på allmänhetens riskperception men att den personliga riskperceptionen sker på en interpersonell nivå. Aftonbladets agenda-setting skänker en bild åt den allmänna riskuppfattningen, där läsaren tar till sig de risker vilka enligt tidningen bör betraktas som viktiga. Ett exempel på detta är när Aftonbladet skriver att "*Vaccinet dödar*", när det i själva verket fanns flera andra faktorer som spelade in. Den personella riskförmedlingen kan enligt Coleman (se Jarlbro 2004b) i sin tur spåda på allmänhetens riskperception. Samtalen mellan personer kan alltså leda till en större allmän riskuppfattning.

Avslutningsvis kan man om presskonferensartiklarna nämna att medierna i detta skede befinner sig i det inledande stadiet av rapporteringen och man har således ännu svårt att dra slutsatser om smittade m.m. Stor osäkerhet råder och befolkningen uppmärksammar att de centrala system som utåt ska hålla en behärskad profil, paradoxalt nog inte framstår på detta vis i tidningarna. Rädsla för att man inte ska bli omhändertagen på rätt sätt kan uppstå och tvivel över om man ska bli omhändertagen på rätt sätt i Sverige kan väckas. Förtroendet för myndigheterna blir prövat och det ökas inte av tidningarnas rapportering, som vi visat på kan skilja sig från vad myndigheterna verkar vill ha sagt. Tidningarna och framförallt Aftonbladet, verkar ofta ta upp folks missnöje för att i sin tur vända detta mot något eller någon. Negativa händelser ger ett större genomslag hos läsaren (Strachal 2009) vilket Aftonbladet kan tjäna på i längden, då man som sagt spelar mycket på patos och känslor i sina artiklar. De flesta dödsfallsartiklarna i Aftonbladet har därför logiskt en negativ klang då detta får följden att de blir mer lästa.

5.3.1 Vaccin och vaccinering

Vi ska nu återkomma till den första artikeln (SvD 090901) vi presenterade i föregående avsnitt, där en presskonferens om svininfluensan hade hållits. Man tog upp fakta om hur vaccineringen skulle genomföras samt vilka riskgrupper man hade fastställt. Artikeln tog även upp frågan om dem som inte ville vaccinera sig, varpå Anders Tegnell från Socialstyrelsen sade: *”Det finns ingen rim och reson i ett sådant resonemang.”*

Läsaren konnoterar citatet som en uppmaning att gå och vaccinera sig. Ordet *reson* vänder sig till förnuftet och med socialstyrelsens status skänker detta logos och ethos större betydelse. Taktiken att innan redovisa resultat och riskgrupper anspelar på patos och bidrar till att läsaren ska känna en skyldighet att vaccinera sig.

I Aftonbladets artikel (090901) om samma presskonferens uttrycker sig Johan Carlsson på smittskyddsinstitutet att: ”Vi vill bestämt avvisa debatten om att man inte ska vaccinera sig, det skulle leda till fler sjuka och fler dödsfall”

Carlsson är inne på samma spår som Tegnell. Ordet *bestämt* återkommer och genom att han betonar vikten av att vaccinera sig, då fler skulle bli sjuka och dö, lämpar han över ett ansvar på gemene man och kvinna att vaccinera sig. Smittskyddsinstitutet sköter sin del och det är tydligt att man inte tänker ta ansvar för folk som inte vaccinerat sig avlider. Artikeln syftar till logos och ethos och den skjuter över ansvaret på individen, där ett ställningstagande för eller emot vaccinet. Skulle man ”tacka nej” till vaccinationen innebär det indirekt att man skulle

kunna smitta någon annan. Ett ”nej tack” blir en metonymi för skulden till någon annans insjuknande och i värsta fall död.

*I en nyhetsartikel anser två experter att vaccinet är alldeles för starkt och hotar att döda istället för att skydda. I artikeln pekar de på att det är två svårt sjuka som hittills, **eventuellt** avlidit till följd av vaccinet. Läkare slår dock fast att man inte kan säga om det är pga. vaccinets styrka de båda dödsfallen skett utan att man får avvakta och se. Aftonbladet ställer frågan om man verkligen ska riskera att vaccinera sig om man är sjuk – något som går emot riskgruppsprincipen (AB 091022).*

Artikeln ger flera motstridiga besked som kan tolkas väldigt olika vilket oftast skänker förvirring till läsaren. Lennart Waldenlind, läkare på Läkemedelsverket uttrycker sig att: ”Har man väldigt många riskfaktorer som gör att man kan må dåligt av febern som uppkommer så kan det vara så att man ska avstå”

Wadelind representerar i detta fall av ethos samt logos, där det faktum att han är läkare inger förtroende, då läsaren vet att läkare innehar kunskap och generell god omdömesförmåga i medicinska frågor. Logos tar upp *enthymemet*, vilket läsaren här får hantera, läkare anses besitta kunskap, varpå det läkaren säger är rätt. Hans citat att ”... så kan det vara att man ska avstå” visar dock på direkt osäkerhet. Allt leder fram till ett ställningstagande om vem, eller vilken instans kan man lita på? Två motstridiga besked lämnas över till läsaren att tolka. Vaccinerar du dig inte så dör du av influensan - Vaccinerar du dig så dör du av vaccinet.

I en nyhetsartikel publicerad i Aftonbladet (091027) ger man ett fortsatt sken av att det är just vaccinet som dödar. Rubriken låter oss veta att det hittills är fem personer som avlidit efter vaccination. Underrubriken meddelar sedan att det inte finns ett samband med vaccinationen. Artikeln fortsätter likt föregående artikel att bygga på experters utlåtanden och att man tänker utreda de olika fallen. Alla som dött var indelade i riskgrupper och man tillgodoser läsaren med en textruta bredvid brödtexten, som berättar om de olika sjukdomar eller fysiska problem de avlidna haft.

Läsaren kan i artikeln konnotera att det är vaccinet som dödar. Vaccinet blir en metonymi för död och hotet från själva influensan har förskjutits till vaccinet. Artikeln nedan förtydligar detta ytterligare och är ett tydligt exempel på att tidningarna drar åt samma håll i tendensen att skuldbelägga vaccinet.

”Vaccin misstänks för dödsfall” lyder rubriken för en artikel i SvD (091126). Varpå ingressen sedan konstaterar: ”I elva av fallen verkar det inte vara vaccinet som ligger bakom dödsfallet, men i ett av fallen misstänks vaccinet ha ett direkt orsakssamband med att en man avled.” Vidare låter artikeln berätta att det enda dödsfallet man direkt kunde koppla till vaccinet var en man som 18 år tidigare genomgått en hjärttransplantation. Anders Tegnell får komma till uttalande igen, där han uttrycker att det sedan tidigare är känt att vaccin kan påverka organtransplantationer. Avslutningsvis lämnar tidningen över för egen spekulation angående vad som hänt med den avlidne mannen. ”De rapporterade biverkningarna har uppkommit i nära anslutning till vaccineringen. Men orsakssambanden är inte klarlagda, betonar Läke medelsverket. Reaktionen kan bero på vaccinet, fast patienten skulle kanske ha drabbats oavsett vaccination.”

Man skriver att vaccinet *misstänks för dödsfall* medan underrubriken sedan konstaterar att i majoriteten av dödsfallen *verkar det inte vara vaccinet som ligger bakom dödsfallen*. En mer utredande diskussion av artikeln får man i diskussionen nedan.

Vi kan skönja ett mönster kring vilka som får komma till tals och vem som sätter nivån för hur medierna *borde* rapportera om influensan. Läkare och experter är representerande och det är deras svar som förstärks så att missuppfattningar kan uppstå. Nord och Strömbäck (2004), skriver om medierna och deras demokratiska krav och skyldigheter att beakta vilket innebär att inte förstärka eller sprida fördomar och stereotyper, samt att på ett tydligt vis *skilja mellan fakta och tolkning*. Detta sker i flertalet av artiklarna och kan exemplifieras från artikeln *”Vaccin misstänks för dödsfall”* (SvD 091126). Även i Lennart Waldenlinds uttalande i Aftonbladet (091022): *”Har man väldigt många riskfaktorer som gör att man kan må dåligt av febern som uppkommer så kan det vara så att man ska avstå”* finns det tydliga tecken på att man inte riktigt skiljer mellan fakta och tolkning. Rubriken ger sken av att det är fakta men Wadelinds uttalande reviderar rubrikens faktamässiga innebörd. Skulle exempelvis granskningsnämnden konfrontera tidningens påstående att vaccinet verkligen dödar friska personer, har man hela tiden ett kryphål som gör att man går med ryggen fri. Samtidigt ger hans uttalande rubriksättningen en viss relevans då han inte tvärt avskriver att det finns ett samband att vaccinet är kopplat till dödsfall.

Vidare kan man i presskonferensartiklarna urskilja att ingen ännu riktigt vet vilka konsekvenser vaccineringen och vaccinet kommer att ha, samt att det fortfarande råder

oklarhet kring influensans spridning. Myndigheterna försöker uppmana till ett lugn i kaoset men att man samtidigt inte har så mycket information att komma med. Detta kan vara ett resultat av att det finns en press från myndigheterna att framsteg måste göras, vilket presenterades i artiklarna om presskonferensen. Det finns ett tydligt återkommande mönster i hur myndigheterna gör sitt bästa för att påverka agendan i medierna (Focault 1991) och de har inte råd att stå passiva och titta på när människor insjuknar och dör. Man vill tydligt sätta upp mål och visa på insatthet i frågan men samtidigt inte lova för mycket. Taktiken faller dessvärre då man märker att tidningarna fort i denna inledningsfas av krisen, fokuserar kring mindre misstag och saker som sticker ut. Jarlbro (2004a) skriver om Big Bang-effekten, där medierna vid inledningsfasen av en kris, fort snappar upp händelser som kan blåsas upp i medierna. Medierna är oftast som mest aktiva då ”bomben briserar” (första dödsfallet) och man vill fort få ett ansikte på händelsen. Konsekvensen av detta kan dock bli att tidningarna levererar förvirrande journalistik eftersom man har svårt att på ett nyanserat och metodiskt sätt, beskriva krisen. Detta exemplifieras i artiklarna (SvD 091126; AB 091027) där folk i rubrikerna antyds ha dött efter att de tagit vaccinet och inte om det funnits andra dödsorsaker. Man gör som tidigare nämnt vaccinet till en metonymi för död och man väljer att dra bort fokus från det *goda till det onda*, vilket kan kopplas till assymmetriprincipen, där negativ information verkar ha större betydelse än positiv. Rent mediologiskt ter detta sig helt naturligt, då tidningen behöver läsare vilket artar sig i berättandet av texten. Problemet är de konsekvenser det får för folks riskuppfattning och rädslan kring denna.

Återkommande är olika experters utlåtande om vaccinet och det är sällan man hör något direkt negativt riktat mot vaccinet från dessa. Frågan är dock om deras betonande angående vaccinets betydelse får någon positiv effekt hos individen över huvud taget, om tidningarna hela tiden återger en annan bild. Vi kan se att det ofta råder en skillnad i hur rubrik och ingress i de många artiklarna rörande influensan i allmänhet inte återspeglar resten av artikeln. Detta fenomen speglas inte bara av Aftonbladet utan återfinns i artiklar från SvD. Se förklaring SvD (091126), Aftonbladet (091027)

Vidare i artiklarna får man en förklaring som egentligen inte speglar den laddade rubriken särskilt mycket. Socialstyrelsens Anders Tegnells hävdar i SvD (091126) att: *”det är tidigare känt att preparat som påverkar immunsystemet som till exempel vaccinet mot svininfluensa, kan påverka transplanterade organ”*, vilket i princip säger att det egentligen inte behöver vara en nyhet i sig att mannen dog av effekterna från vaccinet. Detta speglar ytterligare den abstrakta förmedling tidningarna gett av vaccineringen via rubriken. Alla motsättningar i rubrikernas ordval och det rena kontextuella innehållet ger läsaren fortsatta svårigheter att

tolka informationen på ett sakligt vis. Konnotationen och effekten av meningar som dessa, kan få konsekvenser i riskperceptionen om man inte beaktar dess upplägg. Man kan se att tidningarna har svårt att skilja mellan fakta och fiktion och de tenderar, ju fler drabbade det finns, att dramatisera fakta i allt högre grad.

5.4.1 Irrationella nyheter

Riskkommunikationens syfte är att få allmänheten att göra korrekta riskbedömningar, vilka sedan ska hjälpa individen att vidta korrekta riskreducerande åtgärder. Exempel på irrationellt beteende (Jarlbro 2004b) och vad felaktig, otydlig information kan bidra till för konsekvenser, kommer att presenteras kort av några artiklar nedan vilka enligt oss sticker ut från mängden.

I en artikel från SvD rapporteras det om införandet av ett kyss- och handskakningsförbud i Turkiet i fem månader. Det är hälsoministern som beordrar sina landsmän detta efter att Turkiet drabbats av sitt första bekräftade dödsfall av sjukdomen (SvD 091027).

Svenska fotbollsförbundet har gått ut med rekommendationer om att inte hälsa och tacka efter matcherna. I denna artikel tar man upp svininfluensan i fotbollsvärlden. Spekulationer kring huruvida man ska hälsa innan, och efter match, hantera skador eller ställa in matcher pga. insjuknande av spelare är några problem som diskuterades. "Vi får väl köra nån sån där klassiker som 'tre starka hej'. Om jag är kapten ska jag se till att vi gör det", säger BP:s Olof Guterstam." (AB 090912).

Läsaren konnoterar en humoristisk sida av rapporteringen kring influensan. Innehållet i artiklarna har uttalanden från den turkiske hälsoministern och svenska fotbollsförbundet. Man vill i båda fallen satsa på förebyggande åtgärder och vädjar till förnuftet. Ordet *beordrar* visar på en stark uppmaning att kyssförbudet skall genomföras och att fotbollsförbundet går ut med *rekommendationer* är metaforiska ordval som betonar vikten av att detta följs. Ur en samhällelig vinkel kan en önskan finnas att fotbollspelarna ska bli "föredömen" för idrottsvärlden.

I Aftonbladet (090830) går fettdoktorn Annika Dahlqvist ut med rekommendationer om en diet som ska skydda mot svininfluensan. "Slipp svininfluensan och cancer med min diet" Dieten är en LCHF (Low Carb High Fat) kost som bland annat utesluter kolhydrater.

Fettdoktorn tar tydligt avstånd från vaccinet genom att säga att hennes kost skyddar mot influensan. Hon går emot åsikten om den allmänt vedertagna acceptansen för vaccinet.

Hennes ståndpunkt är fast, rak och tydlig. Det intressanta är tidningens egen roll i uppbyggnaden av denna debatt. *"Efter Aftonbladets artikel om hur Annika Dahlqvist inte kommer att vaccinera sig för svininfluensan, med motiveringen att hennes diet skyddar henne, har kommentarerna haglat in"* (AB 090831b).

Efter stort genomslag för artikeln på nätet, är det Aftonbladet som själva genererar en laddning i frågan, genom att kontakta opponenter och be dessa att uttala sig om fallet man själv tagit upp. Artikelns *"...kommentarerna haglat in"* visar på ett resultat att den skapade debatten har gått hem där ordet *haglat* anspelar metaforiskt på detta. De har nedan (AB 090831b) ombett en expert, Annika Rosengren, professor på Sahlgrenska Universitetssjukhuset att svara på fettdoktors uttalande: *"Här skulle jag vilja säga att detta är för dumt för att kommentera. Det finns inga undersökningar om detta överhuvudtaget."*

Ordet *dumt* i detta fall blir starkt talande för kritiken mot den åsikt fettdoktor har. Annika Rosengren framstår i form av professor från Sahlgrenska Universitetssjukhuset som seriösare än fettdoktor. Det faktum att hon med sin forskarbakgrund refererar till den mening att det inte finns några belegg för fettdoktors uttalande, gör att fettdoktor framstår som en *kvacksalvare*. Tidningen försöker skildra båda sidors ståndpunkter men frågan är om man gör det på ett rättvist sätt. Motargumentet i debatten som Rosengren använder, talar om bristen kring fakta. Det blir ett ställningstagande för läsaren vem man har mest förtroende för, fettdoktor Anna Dahlqvist eller professorn Annika Rosengren. Båda två besitter logos och ethos i den mening att de är utbildade läkare och som tidigare nämnt, skänker läkaryrket en allmänt vedertagen bild av seriositet och kunskap. Artiklarna har visserligen speglat båda sidor men tittar man på nyhetsvärdet samt mediers oskrivna uppgift att *skilja mellan fakta och fiktion* kan det diskuteras om de har lyckats. Hur etiskt försvarbart är det att provocera fram en debatt om ett ämne för att öka attraktionen och läsare? Vad som kan synas provocerande i sammanhanget är att Aftonbladet framhäver sig själva och orerar om sin framgång bland läsarna.

"Aftonbladet krossar alla tidigare rekord" är en rubrik som prydde nättidningen. *Aftonbladets chefredaktör Jan Helin är nöjd: "Siffrorna visar att folk kommer till oss när det inträffar stora händelser. Vi är det självklara valet på webben. Vi är bra på mindre snackisar och stora nyheter."* I artikeln står det att svininfluensan och Zlatans mål mot Ungern är de händelser som toppat kommentatorsligen. *"Det är jätteroligt. Men det är ett stort ansvar för oss. Vi får inte ha fel"* avslutar sajtschefen, Sigge Ennart (AB 090907).

Konnotationen av Aftonbladets sätt att rapportera om sin egen rapportering kan reta upp folk på ett känslomässigt plan. Man säger sig inte få ha fel men vi kan ställa frågan om det är gängse uppfattning. Irritation kan spridas över att tidningen framhäva sig själv som monopolistisk i en debatt som trots allt rör alla. Man sprider metonymin om sig själv som en sorts samhällets heliga samarit där man genom sin rapportering av influensan räddat liv.

Humorn kan verka ge en avslappnad inställning gentemot influensan och ett välkommet avbrott från den annars tunga fokuseringen kring antal smittade och döda. Däremot kan det samtidigt anses förvirrande för läsaren, att i samma tidning, om samma nyhet, läsa om dödsfall och kris i samhället. Vad kan man se för bakomliggande faktorer till att publicera liknande artiklar? Det finns forskning som säger att användande av humor vid allvarliga händelser snarare kan förvärpa, än att ge trygghet. Humor kan vara avskräckande, vilket Snyder och Rouse (se Jarlbro 2004a) behandlar. I studier av humorprogram och humor som berörde aids kom man fram till att detta bidrog till en ökning av den personliga riskupplevelsen, medan man såg att nyheter om aids hade den motsatta effekten. Humor om aids skrämde alltså folk, en slutsats vi vill applicera på den *humoristiska* rapporteringen om svininfluensan.

Allt faller tillbaka kring uppfattningen om vad vi egentligen vet om sjukdomen. Att låta olika experter, alternativa metoder och tips som sägs skydda mot svininfluensan spridas i media leder till förvirring. Man ser tydligt vilka som vill föra debatten kring vaccinet och huruvida alternativa metoder kan tänkas anammas. Det kan skönjas ett tryck från läkemedelsbranschen som vill ta upp en debatt kring medicin som verkligen fungerar och på så sätt försöker svartmåla alternativa metoder. Detta intresse ligger även hos staten och myndigheter som betalar för att ta in vaccinet. Makten blir central i att förmedla vad som ska betraktas som farligt för medborgaren (Focault 1991). Dessa sätter upp en riskdiskurs som befolkningen ska väntas följa. Problem kan dock tänkas uppstå om medierna sprider en bild av att myndigheterna utövar makt på fel sätt.

Aftonbladet (091130) skriver om WHO som tar hjälp av flera experter för råd om hur hotet från svininfluensan ska hanteras men flera av rådgivarna har kopplingar till läkemedelsindustrin.

Det riskeras att påtalandet om vaccinets betydelse känns som ett tvång snarare än att man uppskattar dess faktiska skydd. Läsaren misstror WHO:s rekommendationer eftersom det finns en klar risk att läkemedelsbranschen verkar ha inflytande över WHO:s rön. Slutsatsen av resonemanget blir att vi får veta det medierna tar upp och då dessa är vår primära informationskälla blir vi så även beroende av dem. Är medierna oklara i sin rapportering blir även individen osäker. Assymetriprincipen som talar om bristen på förutsägbarhet vilket i slutändan leder till irrationella beteenden. Nämda artiklar i temat bygger generellt på spekulationer som är intressanta för tillfället och teorin bygger på att negativa händelser verkar ha större betydelse än positiva. Svininfluensan har drabbat många områden och fält, vare sig det är sport eller politik. Man rapporterar om irrationella beteenden och närmast överdrivna och desperata försök att hitta lösningar på influensan, vilka i slutändan bara sprider en känsla av hopplöshet och oro. Douglas (se Jarlbro 2004a) menar att riskuppfattningarna är kulturellt präglade och att en subjektiv risk är den enda existerande. Detta kan vi se tex. i artikeln om Turkiets kyssförbud och konsekvenserna av detta men även de socialt konstruerade hälsningarna inom t.ex. fotbollsvärlden. Riskuppfattningen sprids neråt på ett kulturellt plan, där våra rutiner i vardagen får ställas om och vår kultur får reformeras.

6.1 Slutdiskussion

Det som slutändan blev utmärkande för de båda tidningarnas rapportering av svininfluensan var att den till stor del hängde samman på ett eller annat sätt. Maktpositioner, statens likväl tidningarnas ekonomi är centrala för förståelsen över hur invecklat olika intressen kan verka, då en händelse som svininfluensan får uppmärksamhet. Man kan givetvis ställa sig frågor om medierna överhuvudtaget bryr sig om att försöka sprida en något sånär korrekt information till befolkningen, eller om man helt enkelt bara är intresserad av försäljningssiffror. Man måste i vilket fall beakta att tidningarna konstant har försäljningskrav på sig, man pressas ta till okonventionella medel för att överleva, vilket kan leda till att innehållet i artikeln kanske inte speglar händelsen i den mån den borde. Vi har funnit fall där man tydligt kan peka på rapportering som kan ha lett till en ökad riskuppfattning, där man genom att tex. ha läst en dödsfallsartikel tolkat dess budskap fel. Rubriken hotar med att flera tusen personer kan dö, när artikeln sedan förklarar en helt annan bakgrund.

Vi fann flera skiljda retoriska tillvägagångssätt tidningarna emellan som skulle kunna tänkas påverka folks riskuppfattning. Aftonbladet anspelar generellt och ofta mer till känslor i

texterna. Detta yttrar sig via en impulsivitet i hetsande provocerande rubriker samt en mer spekulativ rapportering. Phatos präglar många av artiklarna och man försöker ofta personifiera svininfluensan där man anspelar på det okända kring denna. Journalistiken bygger upp en närhet, känsla och stämning hos läsaren. Ett skapande av nyheter är ofta förekommande hos Aftonbladet och de tenderar att ta upp till synes mindre viktiga nyheter, för att sedan forma dessa till större nyheter, där de blåser upp en debatt som från början inte finns. Vi har funnit att Aftonbladet använder sig av läsarnas åsikter i allt högre utsträckning än SvD. Detta på både gott och ont då denna vetskap från tidningens sida riskerar att blåsas upp till oproportionella nivåer. Man har även en generell större skepsis mot makten och de verkar ha en förkärlek för att kritisera åsikter från myndigheter, dock mest för att väcka debatt.

Svenska Dagbladet är något mer saklig i sin rapportering. SvD:s struktur kontextuellt, genomsyras mer av logos och ethos, där man ger sken av att vilja skildra experters utlåtanden på ett rättframt vis. Man kan skönja ett försiktigare ordval och mindre dramatiserade meningar. De återknyter oftare till vad rubriken säger senare i texten och ger således artiklarna ett annat helhetsintryck än Aftonbladets.

Vad gäller nyhetsartiklarna i de båda tidningarna fann vi förvånande ofta, att dessa inte handlade om något nytt. Rubriken och ingressen i artiklarna visade ofta på en ny alarmerande händelse till följd av svininfluensan, medan själva brödtexten sedan refererar till tidigare avhandlade händelser. Artiklarna är således relativt tomma på information om händelsen som rubriceras och artiklarna är egentligen väldigt intetsägande, särskilt när man läst ett antal artiklar märker man av detta. Man lär sig strukturen och uppbyggnaden efter ett tag och denna, märker man, inte alltid är fördelaktig för läsarens riskperception. Vi kan inte antaga att alla ska läsa varenda artikel minutiöst men problemen som följer med denna typ av journalistik, är att folk tar viss rapportering ur sitt sammanhang. Medierna har generellt svårt att rapportera om kriser då de är så pass diffusa att uppdaga och det är detta man måste komma runt för att på ett så bra vis som möjligt få en rättvisande krisrapportering i medierna. För som det såg ut i de flesta fallen låter sig läsaren endast ta del av en ny rubrik. En fingerad risk byggs upp och växer sig större även om allmänheten egentligen bara tar del av samma nyhet. Den allmänna riskperceptionen sätts i rullning.

Vad gäller personer som fått komma till tals är myndigheter som socialstyrelsen och smittskyddsinstitutet frekvent förekommande. Centrala maktpositioner har frekvent fått tid i medierna. Dock kan vi se att experter som var emot vaccinet inte blev särskilt hörsammade. Få kritiska röster uppmärksammades i tidningsartiklarna, utan det fanns en allmänt vedertagen

åsikt om att man skulle vaccinera sig. Vidare bör det beaktas om myndigheterna vid vetenskap om medielogikens kraft, lägger locket på och bara yttrar sådant befolkningen *vill* höra, för att således minska vinklingen från media. Myndigheterna har förlitat sig på att medierna som kanal, ordagrant ska rapportera vad man som chef för tex. socialstyrelsen säger. Problemet blir att folk litar på den logik en central maktposition förmedlar och det logos artikeln sedan sprider med hjälp av ett tungt namn kan leda till ett sorts indirekt maktmissbruk.

Ytterligare gjorde uppgifter gällande att WHO var betalda av läkemedelsföretag för att sprida en positiv bild om vaccinet vilket bidrog även detta till debatt och irritation hos allmänheten. Rapporterar medierna om att läkemedelsbranschen bara vill tjäna pengar på människors utsatthet riskerar man här misstro kring vaccin och framtida pandemier. Skulle det visa sig att nästa pandemi artar sig värre än svininfluensans kan det få fatala konsekvenser. En intressant fråga man då kan ställa sig är hur denna rapportering påverkat folket i dess uppfattning om pandemier generellt. Kan befolkningen i framtiden lita på myndigheterna och dess råd, förebyggande åtgärder och vaccinkampanjer. Misstroendet som skapats blir svårt att senare återskapa enligt Strachal. Att låta många experter uttala sig och påvisa att de råder en oenighet om hur man ska lösa krisen späder på riskuppfattningen och att ständigt pendla mellan hopp och förtvivlan kan leda till en apati hos medborgarna.

Avslutningsvis är de observationer vad gäller olika budskap till läsaren och kanske det vi funnit mest paradoxalt i rapporteringen. Den rädsla man byggt upp kring vaccinet genom all dödsrapportering kring denna. Båda tidningarna rapporterade om dödsfall efter vaccinering - men vad de sällan gjorde var att i rubriken eller underrubriken, klargöra att läkare inte säkerställt dödsfallet till följd av vaccinet. Man gör en metamorfos av *goda* med vaccinet till skuldbelagt och utskällt. När man sedan samtidigt spritt en skräck kring själva viruset, är det föga oväntat att folk blir förvirrade och rädda. Budskapet blir att man ska döden dö. Vaccinerar du dig – dör du. Vaccinerar du dig inte – dör du.

6.2 Vidare forskning

Vi har funnit att en naturlig fortsättning på vår uppsats vore, att istället för att granska texterna i sin helhet, fokusera på rubriksättningen jämfört artiklarnas egentliga kontext. Detta har vi kommit fram till då vi under arbetets gång, stött på stora skillnader i hur rubriken och själva artikeln behandlade det inträffade. Vi ser att detta skulle vara intressant eftersom diskrepansen i sig kan leda till stora missförstånd, samt att viktiga delar av texterna glöms bort, varav rubriken riskerar att tas ut ur sitt sammanhang.

Referenslista:

Tryckta källor:

Beck, Ulrich (1998) *Risksamhället - På väg mot en annan modernitet*. 1. uppl. Göteborg: Daidalos

Fiske, John (1990) *Kommunikationsteorier: en introduktion*. Nyreviderad uppl. Stockholm: Stockholms universitet

Focault, Michel (1991) *The Foucault effect: Studies in Governmentality* 1. uppl. Chicago: University of Chicago Press

a: Jarlbro, Gunilla (2004) *Krisjournalistik eller journalistik i kris?: en forskningsöversikt om medier, risker och kriser* 1. uppl Stockholm: Krisberedskapsmyndigheten, Serie KBM:s temaserie

b: Jarlbro, Gunilla (2004) *Hälsokommunikation: en introduktion* 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Giddens, Anthony (1996) *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitteratur

Hadenius, Stig, Weibull, Lennart & Wadbring, Ingela (2008) *Massmedier – En bok om press, radio & tv i den digitala tidsåldern* 9. uppl. Stockholm: Ekerlids

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper red. (2004) *Medierna och demokratin* 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Riksrevisionen (2007) *Pandemier: hantering av hot mot människors hälsa*. Stockholm: Serie RIR, 2008:1

Sandberg, Helena (2004) *Medier & fetma* 1. uppl. Lund: Lunds universitet

Strachal, George (2009) *Journalistik och vetenskap* 1. uppl. Malmö: Gleerup

Østbye, Helge, Knapskog, Karl, Helland, Knut & Larsen, Leif Ove (2003) *Metodbok för medievetenskap* 1. uppl. Malmö: Liber AB

Internet:

Aftonbladet:

WHO betalda av läkemedelsföretag: (091130)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article6209878.ab>

Fem har dött efter vaccination: (091027)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article6026728.ab>

För starkt vaccin: (091022)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article6001249.ab>

Död 3-åring: (091123)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article6174300.ab>

14 döda svenskar: (091123)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/svininfluensan/vaccinguiden/article6174021.ab>

Vi vet inte om vi nåt toppen ännu: (090901)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/svininfluensan/article5725850.ab>

Aftonbladet.se krossar alla tidigare rekord: (090907)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article5755018.ab>

Fotboll - Handskakningsförbud: (090912)

<http://www.aftonbladet.se/sportbladet/fotboll/sverige/allsvenskan/article5780571.ab>

Fettdoktor: (090830)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/svininfluensan/article5714073.ab>

Fettdoktor: (090831a)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/svininfluensan/article5717141.ab>

Fettdoktor: (090831b)

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/svininfluensan/article5719035.ab>

Svenska Dagbladet:

Turkiet – Kyssförbud: (091027)

http://www.svd.se/nyheter/utrikes/turkiet-svininfluensan-kysstopp_3712977.svd

Presskonferens: (090901)

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/presskonferens-om-svininfluensan_3448513.svd

Dödsfall 50-åring: (091106)

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/man-dod-i-svininfluensa_3759579.svd

Vaccin misstänks för dödsfall: (091126)

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/vaccin-misstanks-for-dodsfall_3853063.svd

Bilaga 1

Analysschema

- Vad kan vi finna i artiklarna som kan leda till en rädsla hos läsaren?
- På vilka sätt producerar artikeln föreställningar om svininfluensan, som ett hot, risk?
- Hur kan medielogiken förvärpa denna föreställning?
- Krisjournalistik: Var brister den/lyckas den förmedla en bra bild av Svininfluensan.
- Rädsla: Var i artiklarna kan vi se klara exempel på förmedling som anspelar på rädsla hos befolkningen?
- Skribenterna: Vilka får komma till tals, smittskyddsinstitut, läkare eller ”tyckare”? Vem har skrivit artikeln, debattartikel, nyhetsartikel?
- Attityder: Vad kan man finna för attityder från tidningarna gentemot influensan? Granskar man myndigheter på ett bra sätt? Vems sida står man på, befolkningens eller myndigheternas? Bryr man sig egentligen eller vill man bara sälja, struntar i informationens värde?
- Övergripande tema: röd tråd för vardera artikel/tidning, gemensamma nämnare/skillnader

Bilaga 2

Artiklar vi använt oss av men som ej redovisas i rapporten

Nytt dödsfall:

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/nytt-dodsfall-i-svininfluensan_3884699.svd

Finansieringen av forskningen en del av nyheten:

<http://blogg.svd.se/redaktionschefsbloggen?id=19343>

Japan – Kostym : (090909)

<http://blogg.svd.se/modebloggen?id=16018>

Avliden man led inte av svininfluensa:

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/avliden-man-led-inte-av-svininfluensa_3734937.svd

Biverkningar ökar, fler dödsfall:

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/biverkningar-okar-och-fler-far-influensa_3727943.svd

Spridningen avtar i Sverige

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/svininfluensan-spridningen-avtar-i-sverige_3887241.svd

Influensan dämpad:

http://www.svd.se/nyheter/inrikes/influensaspridningen-dampad_3854555.svd

Stoppa skrämselfrapporteringen:

<http://www.aftonbladet.se/debatt/article6192840.ab>

Skarp ökning av döda:

http://www.svd.se/nyheter/utrikes/skarp-okning-av-doda-i-svininfluensa_3859839.svd

80 k tros ha blivit smittade:

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article6039788.ab>

Var säker eller ta risken:

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/svininfluensan/article6027973.ab>

Ingen vet exakt hur många som är sjuka:

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article6007590.ab>

Riksdagsledamöter positiva till vaccinering

[:http://www.aftonbladet.se/nyheter/article5984690.ab](http://www.aftonbladet.se/nyheter/article5984690.ab)

Spridning minskad:

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/svininfluensan/article5810804.ab>